

Krivda.

Noč se zgrinja po ravnini,
Po ravnini in gorah,
Meni živi pa spomini
Lice perejo v solzah.

Sreče ti nesrečna želja!
Duh me vedno bo dolžil,
Da nijednega veselja
Nisem, oh, brez krivde pil.

Ko vihar jesenski toži
Čez zvenelo strn in drn,
Cvet odpade lepi roži,
S cvetom ne odpade trn.

In tako se doigrava
Čas veseli, slaj in smeh —
S črnimi perutmi plava
Krivda na preteklih dneh.

Anton Medved.

Prodiranje proti severnemu zemskemu tečaju.

(Spisal dr. Simon Šubic.)

I. Starejši poskusi.

Jutrovska ljudstva niso ne v starih, ne v novih vekih mislila drugače, kakor da je zibelka prvega človeka tekla v daljnji Aziji.

Indski „skrivnostni uki“ pa vedó še več: naravnost nam sporočajo¹⁾, da je začetkom stvarjenja okrožje severnega tečaja stopilo pred vsemi deželami izpod vodá, ki so obdajale vesoljni svet. Ondi, tako se sporoča, je bil paradiž, v katerem so bivala prva ljudstva na zemlji; in ondí se nahaja še sedaj otok in tudi bo, dokler bo stala zemlja, ker nikdar se ne poséde v morje. Druge dežele — celine — pa se vedno premikujejo gori in doli, sedaj se potapljajo, potem zopet vzdigujejo nad gladino morja.

Po besedah „skrivnostnega uka“ je bil oni severni otok začetkom obširna celina, katera pa se je pred 850 tisoč leti večinoma potopila do tedanjega neizpremenljivega ostanka. V tisti starodavnosti je prebivalo na severnem okrožju dvoje človeških plemen. Dolgo časa so živela ljudstva med seboj srečno v miru, a naposled

so se jela bojevati, ker so razpadla na dve stranki: jedna je ostala dobra, druga je bila hudobna. „Lemuri“ se imenujejo potomci dobre stranke, „Atlantosi“ pa potomci zločinske.

V pripovedih starih Grkov je dobilo dotično severno okrožje ime „hyperborejska“ celina. Obsezala pa je ta celina vse severne kraje nad Sibirijo in severne pokrajine današnje Sibirije.

V starih kitajskih popisih ima ta celina priimek: „Dežela, ki leži zadej za solnce m“.

Stari Grki pa pripovedujejo v svojih basenskih pravljicah, da so bogovi toliko naklonjeni Hyperborejcem, da jih Apollon obišče vsako leto. To je kaj pomenljiva povest, zakaj priča, da so stari Grki bolje poznali severne pokrajine, kakor si navadno domišljujemo. Ta bajka pravi, da so stari Grki že vedeli, kako je z dolgo nočjo in kratkim dnevom severnih krajev. Solnčni bog, Apollon, je te pokrajine obiskoval leto za letom, tako sporočajo stari Grki: tu je izražena resnica, da solnce obišče vsako leto jedenkrat severni tečaj in mu sije pol leta po tem, ko je v njegovem okrožju poprej pol leta nepretrgoma vladala noč.

Po imenovanih starih bajkah pa se ne dá spoznati, na kateri način so se stara ljudstva seznanila s severnimi pokrajinami; ne zadenemo pa preveč po strani, če rečemo, da je trgovina, ki je gonila Feničane in druga ljudstva v tuje kraje, pred drugimi sredstvi najmočnejše razširjala zemljepisne vede med tedanjimi omikanimi narodi. Kdo vé, doklej so se prerinili med ledom proti severu Feničani na svojih pomorskih potih, ko so iskali kositra in jantara in drugega blaga in obiskovali „Ultima Tule“!

¹⁾ Izvirna povest se glasi v prvih vrstah: „V tistih vekih, ko so živeli ljudje prvega in drugega plemena, pokrivala so velikanska morja zemljo čez pas. A mati zemlja se je zmezila in zgugala pod valovi, ter stopila je dežela nad gladino, ki je dobila ime „Kapa“. Ko se je pa zemlja le še huje zagibala, stopil je na dan njen pas. Ta pas je tisti sveti Himavat (Himalaja), ki obsega zemljo pod morjem krog in krog. A zemeljski pas se je razkosal od vratú navzdol proti jugu na veliko deželá in otokov. Samo večno okrožje okoli severnega tečaja se ni razdrobilo. Suha dežela se je prikazovala na vseh krajih izpod vodá, pa je zopet potonila. Potem pa, ko je stopila na dan dežela hudobnega plemena, ljudstvo atlantov, skril se je severno-polarni otok pred ljudmi. Krog in krog so se strdile vodé do ledú, ker zmrzovalo je ondu povsodi vse, ker je brila ledena sapa iz zmajeva žrela.“